

La Batalla de l'Ebre: silencis que compleixen 80 anys

Supervivents i historiadors recorden la Batalla de l'Ebre i coincideixen en què queda molta memòria per rescatar de l'oblit

El Pinell de Brai, amb un soldat en primer pla a l'inici de la Batalla de l'Ebre i després dels bombardejos i combats (Biblioteca Nacional, Madrid. Imatges cedides per Antònia Serres, del seu llibre 'Desfeta i Recuperació. Guerra i Postguerra al Pinell', editat el 2008).

Un **16 de novembre** d'ara fa exactament **80 anys**, l'any 1938, va acabar la batalla més duradora i mortífera de la Guerra Civil, la **Batalla de l'Ebre**. Començada el **25 de juliol de 1938**, es va allargar **115 dies**. Van ser jornades de desgast que van marcar la caiguda de Catalunya i el final de la guerra. Segons l'historiador Francesc Xavier Hernández, a partir d'aquesta batalla res va tornar a ser igual: “Es decideix el futur de la República i la Guerra. Per Catalunya és una derrota tant o més gran que l'11-S” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

Els pocs supervivents que queden de la Batalla de l'Ebre asseguren que la guerra va **trabalsar el territori i la seva vida**. Per exemple, en **Francesc Pedrol**, soldat de l'exèrcit republicà durant la Batalla de l'Ebre amb tan sols 17 anys, **retrata aquesta vivència** que li va marcar la vida.

INTERACTIU AMB VÍDEOS DE L'ENTREVISTA A FRANCESC PEDROL

Història d'un soldat republicà a la Batalla de l'Ebre

Francesc Pedrol Pascual
12/12/1920 (97 anys)
El Serrallo, Tarragona
42a Divisió
59a Brigada mixta
2n Batalló

17 anys

No podem guanyar...

Una greu ferida

Preparació dels atacs

Opinió sobre la guerra

El més dur: la set

Alguns **supervivents** reconeixen, però, que al llarg dels anys tampoc hi ha hagut gaire reconeixement ni dignificació per tot el que van haver de suportar. També posen en valor la importància de **no oblidar** les seves històries.

VÍDEO INSERIT AL REPORTATGE, AMB ENTREVISTES A DIVERSOS TESTIMONIS

Fosses per obrir

El setembre de 2018 [es va obrir la fossa de Miravet](#), a la Ribera d'Ebre. Es van exhumar les restes de prop d'un **centenar de soldats** republicans que van morir defensant **la Serra de Cavalls a la Batalla de l'Ebre**. Aquesta és una de les fosses més grans excavades fins ara a Catalunya pel que fa a nombre d'individus trobats.

PIULADA DE DIARI EBRE INSERIDA AL REPORTATGE

Aquesta acció s'emmarca en el [Pla de Fosses](#) que va encetar la Generalitat l'any 2017, que fa actuacions en fosses de desapareguts durant la Guerra Civil i la dictadura. A més, també analitzen i identifiquen les restes per retornar-les als familiars gràcies al Programa d'Identificació Genètica. En canvi, abans la Generalitat només intervenia a petició de familiars de desapareguts.

Ara mateix hi ha [505 fosses localitzades arreu de Catalunya](#). Només se n'han obert **38**, 14 de les quals han estat aquest mateix any. Davant això, el Departament de Justícia calcula que encara hi ha al voltant de **20.000 persones enterrades** en les fosses que queden per obrir.

Per tant, és igual d'important estudiar, recordar i commemorar la història com atendre **els llegats** d'aquesta que conviuen en l'entorn. En aquest sentit, experts afirmen que encara queda molta feina per fer. Per exemple, l'historiador Josep Sánchez Cervelló, que ha liderat el projecte de geolocalització i documentació de les fosses de la Guerra Civil a l'Ebre i el

Priorat, assegura que van descobrir **més de 200 fosses a la zona**. El problema, segons ell, és que ”no hi ha diners per excavar-les. Vam trobar més morts del que pensaven i no van poder reaccionar” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

Cervelló assegura que els governs de l'Estat i de Catalunya han sigut “**incapaços**” de solucionar una qüestió necessària: **dignificar els morts republicans de la Batalla de l'Ebre**, ja que el 98% dels morts –mal enterrats sota les vinyes o en fosses– són republicans, perquè els franquistes van treure tots els seus cadàvers. “És una vergonya i és central solucionar el problema de la localització i de la personalització dels morts de la Batalla de l'Ebre” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

Conclou dient que el problema s'allarga des de fa 80 anys i que ningú se n'ha preocupat. L'únic que fan, diu, són “exercicis rocambolescs per semblar que fan alguna cosa, però **en realitat no fan res**” .

A banda d'una ferida “oberta” per la batalla i la derrota, també perllonguen efectes a **nivell econòmic**: “L'Ebre és el territori amb el PIB més baix de Catalunya i és conseqüència de les destrosses de la batalla” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

En el camp **polític**, Francesc Xavier Hernández opina que la Batalla de l'Ebre arriba a l'actualitat: “La perpetuació del franquisme es pot palesar. Vivim les conseqüències directes d'aquella derrota” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

A banda de les fosses i les víctimes, també s'han dut a terme **excavacions** de recerca a les **trinxeres**, com les que va fer [Hernández i el seu equip](#): “Hem trobat anècdotes; trinxeres amb munició, granades sense explotar o metralla” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

Aquestes són imatges de **recreacions** del dia a dia de l'exèrcit republicà a les trinxeres. Han estat cedides pel [Grup de Recerca de Didàctica del Patrimoni \(DIDAPATRI\) de la Universitat de Barcelona](#):

GALERIA D'IMATGES INSERIDA AL REPORTATGE

Ara fa 80 anys...

A principis de l'any 1938 la **zona republicana** aguantava a Catalunya, València, Múrcia, Madrid i algunes parts d'Aragó, Andalusia i Castella-la Manxa. Després de la batalla de Terol, Franco va estendre l'atac fins arribar a **Lleida** i va continuar fins al Mediterrani a través de la **desembocadura de l'Ebre**. D'aquesta manera, la zona republicana estava **dividida en dues** i Catalunya, seu del govern republicà, quedava acorralada.

En lloc d'avançar cap a Barcelona, l'exèrcit feixista va anar a ocupar **València**. Davant això, i encara que la situació de les forces republicanes era compromesa, el president **Juan Negrín** i el general **Vicente Rojo** van emprendre la seva **última gran ofensiva**.

REACCIÓ DEL BÀNDOL NACIONAL

Després d'unes primeres hores de desconcert i sorpresa, el general Yagüe s'adona que l'objectiu de l'ofensiva republicana és Gandesa. Els nacionals, ja des del matí del dia 25 inicien els bombardejos aeris per mirar de frenar l'avenç republicà. També des del dia 25 es posen en pràctica riudes artificials, provocades pels nacionals en deixar anar riu avall l'aigua dels pantans.

El 25 de juliol de 1938 un dels dos grans cossos de l'exèrcit roig va travessar el riu Ebre amb l'objectiu de **sorprendre i atacar l'exèrcit nacional** pel nord de València. La resposta va ser ràpida i així és com va començar una lluita en què els republicans es van atrinxerar en un front a la vall del riu Ebre, comprès entre Amposta i Mequinensa, de més de **60**

quilòmetres.

CRONOLOGIA INSERIDA AL REPORTATGE SOBRE L'EVOLUCIÓ MILITAR DE LA BATALLA

Van ser **quatre mesos** de lluita, desgast i bombardeigs en un **terreny** molt particular. L'historiador Francesc Xavier Hernández considera que “la zona de combat de muntanya donava més garanties als republicans” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE]. Per la seva banda, Josep Sánchez Cervelló diu que l'ofensiva dissenyada pel cap de l'exèrcit republicà, Vicente Rojo, era un exercici tàctic: “Ell coneixia molt bé el territori i va utilitzar-lo per fer l'ofensiva. És un territori de falsos plans” [TALL DE VEU INCLÒS AL TEXT, VIA SOUNDCLITE].

Supervivents que van estar al front per l'exèrcit republicà o bé civils que vivien a les terres de l'Ebre recorden alguns **episodis de la batalla**, des que va començar fins a la retirada final.

INTERACTIU AMB VÍDEOS D'ENTREVISTES A TESTIMONIS DE LA BATALLA

El novembre les tropes republicanes tornaven a travessar el riu Ebre per **reular** cap a Catalunya. Es retiraven, havien **fracassat** en la seva ofensiva. Va ser el punt d'inflexió perquè l'exèrcit nacional avancés sense fre per Catalunya.

Després de 80 anys d'aquesta batalla transcendental, encara queden ferides obertes, fosses per excavar i, sobretot, el **record inesborrable** d'aquells que la van viure. Queda a les nostres mans vetllar per la història, la commemoració i la memòria de la Batalla de l'Ebre.